

**Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ 20 051.239
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору педагогічних наук, професору,
професору кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій
Червінській Інні Богданівні
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)**

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри початкової освіти та
освітніх інновацій Карпатського національного університету імені Василя
Стефаника **Вербещук Світлани Василівни**
на дисертаційну роботу **Галущака Олега Володимировича**
**«Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх
фахівців економічних спеціальностей»**, подану на здобуття
ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Актуальність теми

Актуальність дослідження зумовлена актуальною проблемою – формуванню мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей в умовах цифровізації суспільства та реалізації компетентнісного підходу. Мовнокомунікативна компетентність є важливою складовою професійної компетентності економіста, оскільки забезпечує якість ділового спілкування, підготовку аналітичних матеріалів, формування професійного іміджу.

У роботі, поданій на рецензування, переконливо доведено, що зростанням вимог до професійної підготовки майбутніх економістів, які мають не лише володіти ґрунтовними фаховими знаннями, а й бути здатними ефективно здійснювати професійну комунікацію, працювати з інформацією та будувати конструктивну взаємодію в професійному середовищі.

Дисертантом обґрунтовано існування низки суперечностей між потребами сучасного ринку праці та недостатнім рівнем мовнокомунікативної підготовки майбутніх економістів, що підтверджує своєчасність і доцільність проведеного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконане в межах наукової теми кафедри фахових методик і технологій початкової освіти «Підготовка майбутніх фахівців в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору» (№ 0110U008158), що входить до плану наукової роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Тему затверджено вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 06.12.2023 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Дисертація Галуцака Олега Володимировича є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке виконане на належному науково-методичному рівні.

Дисертаційна робота характеризується високим рівнем наукової обґрунтованості. Мета, завдання, об'єкт, предмет та гіпотеза дослідження логічно взаємопов'язані й узгоджені між собою.

Для досягнення поставленої мети дисертант використав комплекс взаємодоповнювальних теоретичних, емпіричних і статистичних методів дослідження. Доцільним є застосування педагогічного експерименту, який охоплює констатувальний, формувальний та прикінцевий етапи.

Достовірність отриманих результатів забезпечується достатньою експериментальною базою дослідження (244 студенти чотирьох закладів вищої

освіти України), використанням сучасних методів математичної статистики, зокрема критерію χ^2 Пірсона, а також якісним і кількісним аналізом результатів педагогічного експерименту.

Висновки, представлені в роботі, є логічними, аргументованими та відповідають поставленим завданням дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів.

Оцінюючи наукову новизну результатів дисертації, зазначимо, що наукова новизна дисертації полягає у комплексному розв'язанні проблеми формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

До найбільш вагомих результатів належать:

- теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів;
- визначення критерію, показники та рівні сформованості мовнокомунікативної компетентності;
- розроблення, теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка лінгводидактичної моделі формування мовнокомунікативної компетентності;
- уточнення змісту понять «компетентність», «комунікація», «мовнокомунікативна компетентність»;
- подальший розвиток положення сучасної лінгводидактики щодо професійної мовної підготовки майбутніх економістів.

Отримані результати мають як наукову новизну, так і практичну значущість.

Повнота викладу одержаних результатів

Зміст дисертації характеризується логічною структурою та послідовністю викладу матеріалу, містить всі необхідні для такого виду робіт структурні елементи: анотації українською й англійською мовами, список умовних позначень, вступ, два розділи, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Дисертантом ґрунтовно проаналізовано стан розробленості проблеми,

визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження, представлено результати експериментальної роботи та здійснено їх наукове узагальнення.

Структура роботи відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а наведені висновки повністю відображають зміст проведеного дослідження.

За структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, встановленим МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами). Повний обсяг дисертації складає вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (227 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 195 сторінках. Робота містить 12 таблиць та 15 рисунків. Результати, представлені в дисертації, є новими та оригінальними і не містять запозичень з наукових праць інших авторів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації опубліковані автором в 10 наукових публікаціях, у тому числі: 5 статті у наукових фахових виданнях України (категорії Б); 5 – матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій, на більшості із яких дисертант доповідав особисто. Обсяг друкованих праць і їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). Наведені публікації відображають основний зміст дисертації й отримані автором наукові результати.

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та розроблено новий підхід до вирішення наукової проблеми, спрямованої на створення і обґрунтування педагогічних умов, моделі, змісту й методики формування мовнокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Розкрито сутність і структуру феномену «формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців з економічних спеціальностей»; уточнено зміст понять: «компетентність», «комунікація», «мовнокомунікативна компетентність».

У вступі сформульовано актуальність теми дослідження, мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, визначено наукову новизну та практичну значущість роботи.

У першому розділі дисертант розкриває теоретичні засади формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, феноменологію ключових понять дослідження: «комунікація», «спілкування», «професійне мовлення», «професійна комунікація».

У другому розділі автор дисертації обґрунтовує експериментальну методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, структуру мовнокомунікативної компетентності, обґрунтовує критерії (когнітивно-змістовий, професійно-комунікативний, оцінно-рефлексійний) та відповідні показники. До кожного критерію і показника було дібрано серію діагностувальних завдань, спрямованих на виявлення рівнів сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей: високий, достатній, середній, низький.

Важливим аспектом дисертації є розробка моделі та експериментальної методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Експериментальна модель реалізовувалася поетапно (комунікативно-збагачувальний, комунікативно-діяльнісний, професійно-комунікативний і оцінно-рефлексійний етапи).

Джерельна база дослідження містить вітчизняні та закордонні джерела. У процесі дослідження опрацьовано близько 227 джерел. Додатки до основного тексту дисертації О.В. Галущака, на нашу думку, містять цінний практичний матеріал. Аналіз структури та змісту дисертації дозволяє констатувати, що поставлені завдання виконані, а мета наукового пошуку досягнута.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності.

Аналіз тексту дисертації, а також публікації за темою дослідження свідчать про відсутність ознак порушення автором вимог академічної доброчесності. Дисертант коректно посилається на власні наукові праці, дослідження інших авторів, нормативно-правові акти та інше використані

джерела. В дисертаційній роботі Галушчака О. В. не виявлено ознак академічного плагіату.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Викладений у дисертації матеріал, його аналіз та інтерпретація, а також зроблені висновки не викликають жодних заперечень. Однак доцільно висловити кілька побажань та зауважень, які потребують уточнення та деяких пояснень:

1. У підрозділі 1.4 здійснено детальний аналіз нормативно-правового забезпечення підготовки фахівців, зокрема структури освітньо-професійних програм та навчальних програм курсів. Робота значно покращилася б за умови посилення авторської рефлексії, критичного дискурсу та глибшої теоретичної інтерпретації отриманих результатів.

2. Дисертантом детально обґрунтовано методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей та подано етапи її реалізації, однак, вважаємо, що варто було б ширше розкрити питання роботи студентів зі словником економічних термінів.

3. Бажаним було б ширше представлення можливостей використання цифрових технологій і медіасередовища у процесі формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, оскільки означена компетентність репрезентує конкурентоздатність та успішну професійну реалізацію їх в умовах сучасного ринку праці.

Вищезазначені побажання та зауваження стосуються дискусійних питань, а точніше тих, що потребують уточнення, і не ставлять під сумнів загальну позитивну оцінку дисертації та достовірність отриманих результатів, які з точки зору наукового рівня, актуальності виконаних дослідницьких завдань, практичної значущості, обсягу тексту та виконання становлять цілісну роботу, а отримані результати є новими та науково обґрунтованими.

Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації. Дисертацію викладено українською мовою. Аналіз структури та змісту дисертації засвідчує,

що робота є цілісною, характеризується чіткістю викладу матеріалу та логічною послідовністю.

Загальний висновок.

Отримані результати наукового дослідження важливі для педагогічної теорії й практики, їх упроваджено в освітній процес закладів вищої освіти.

Рецензована дисертаційна робота Галушак Олега Володимировича з теми «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та методичному рівні. За актуальністю теми, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, обґрунтованістю результатів та оформленням вона відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Автор відмінно володіє науковим стилем української мови. Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає всім чинним вимогам наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» №40 від 12.01.2017 р. (зі змінами), Постанова Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор Галушак Олег Володимирович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій Карпатського
національного університету
імені Василя Стефаника

Світлана ВЕРБЕЩУК